

УДК 069.5(477.41)НІЕЗ «Переяслав»

DOI 10.5281/zenodo.1284923

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-6514-250X>

Наталя Заїка
(Переяслав-Хмельницький)

**ПРЕДМЕТИ БОГУСЛАВСЬКОЇ ФАБРИКИ
ХУДОЖНІХ ВИРОБІВ «ПЕРЕМОГА» У КОЛЕКЦІЇ НІЕЗ «ПЕРЕЯСЛАВ»**

У статті висвітлено роботу Богуславської фабрики, яка в радянський період була значним осередком народної декоративно-ужиткової творчості, зокрема ткацтва. У її розвитку видатну роль відіграв І. Нечипоренко, який долучився до новацій у традиційному богуславському ткацтві та його популяризації. Найкращі роботи майстра зберігаються в різних музеях України.

З'ясовано, що за тридцять років плідної праці Н. Скопець зробила вагомий внесок у справу визначення новаторських напрямів розвитку орнаментального ткацтва. У роботах майстрині відчувається індивідуальний художній почерк, власний підхід до побудови орнаментальної композиції.

Подано характеристику авторських робіт майстрів Богуславської фабрики «Перемога» із фондової колекції НІЕЗ «Переяслав». Музейна збірка, яка сформувалася у минулому столітті, має мистецьке, наукове і духовне значення як для нашого, так і для наступних поколінь.

Ключові слова: фабрика, ткацтво, рушник, колекція, Богуслав, НІЕЗ «Переяслав».

Розвиток українських художніх промислів за часів радянської влади був складним і неоднозначним, хоча існував декрет «Про заходи сприяння кустарній промисловості» (1918 р.), прийнятий Всеросійським Центральним Виконавчим Комітетом. З одного боку, організація майстрів у артілі, залучення їх до фабричного виробництва розширювали творчі можливості, з іншого, відмова від індивідуальних традиційних форм призвела до масової втрати промислів, розриву творчої спадкоємності поколінь. Це, у свою чергу, зменшило роль народних декоративних виробів у житті сільського населення [9, с. 51].

У постанові ЦК КПРС «Про народні художні промисли» (1975 р.) зазначалося, що народне декоративно-прикладне мистецтво є частиною радянської соціалістичної культури, активно впливає на формування художніх смаків, збагачує професійне мистецтво. Розвиток декоративно-прикладного мистецтва розглядалося як естетично-ідеологічна проблема, що безпосередньо стосується формування соціалістичної культури [9, с. 122].

Тема українського декоративно-ужиткового мистецтва постійно цікавила науковців, серед яких відзначимо Б. Бутника-Сіверського, Д. Гобермана, Н. Бабенчикова, Р. Захарчук-Чугай, О. Соломченко, Л. Суху та ін. Однак більшість праць присвячені розгляду розвитку самого народного мистецтва й зовсім мало приділено уваги фабрикам художньої промисловості. Зокрема, інформацію про Богуславське підприємство, його вироби та майстрів маємо в роботах Є. Антонович [1], М. Бабенчикова [2], А. Жука [3], Т. Кари-Васильєвої [4], О. Никорак [8].

Мета даного дослідження полягає у висвітленні діяльності Богуславської фабрики художніх виробів зі збереження традицій народного ткацтва та популяризації її виробів, що зберігаються у фондівій колекції НІЕЗ «Переяслав».

В Україні в другій половині ХХ ст. відомими центрами художнього ткацтва в системі Укрхудожпрому були Кролевець на Сумщині, Дігтярі, Нова Басань на Чернігівщині, Богуслав, Переяслав-Хмельницький, Обуховичі на Київщині. Кожен із них мав свої характерні особливості з традиційним асортиментом – це рушники, декоративні тканини, скатерки, покривала тощо.

У дослідженні про декоративне мистецтво ХХ ст. Т. Кара-Васильєва та З. Чегусова [4] відзначають, що вироби Богуславської фабрики «серед різноманітних українських тканин вирізняються чистотою, яскравістю барв... Кольорова гама богуславських тканин досить насичена. Домінують яскраво-червоний, смарагдово-зелений, синій, золотаво-жовтий кольори, які для виразності й декоративності відтіняються чорним кольором. Поперечно-смугасті узорні будуються на комбінаціях широких та вузьких орнаментальних смуг» [4, с. 101].

Фабрика «Перемога» у Богуславі була одним із центрів художнього ручного ткацтва. Радянський мистецтвознавець Н.В. Бабенчиков у праці «Народное декоративное искусство Украины...», розглядаючи українське традиційне ткацтво, робить акцент на богуславських тканинах: «Представляют интерес и изготовленные кролевецкими мастерами образцы декоративной, так называемой «богуславской» цветистой ткани» [2, с. 39].

У 1945 р. у м. Богуславі Київської області було організовано художньо-промислому артіль «Перемога». Свідченням цьому є твердження науковця й мистецтвознавця Адама Жука: «В подальші роки ручне узорне ткацтво на Богуславщині набуло дальшого розвитку. Зокрема, значних розмірів досягло в післявоєнний період. В ряді сіл, а також у самому Богуславі були залучені до роботи потомственні майстри. У тяжкий післявоєнний 1945 рік у Богуславі було організовано художньо-промислому артіль «Перемога», яка об'єднала понад сімдесят місцевих ткаль» [3, с. 76–77].

На відновленому після війни підприємстві художніх промислів проводилася реконструкція, розширення площ і зміцнення матеріально-технічної бази. У 1960 р. вона була реорганізована у фабрику художніх виробів. Головним інженером фабрики

призначили Івана Григоровича Нечипоренка, який народився 5 листопада 1929 р. у с. Ксендзівка Коропського району Чернігівської області. У 1950 р. закінчив Крелевецький художньо-промисловий технікум. Помер майстер 2001 р. [10].

У своїх спогадах про перші роки розбудови фабрики ткаля Марія Вовкул, яка працювала на фабриці з сімнадцятирічного віку, зазначала: «Старожили Богуслава з розповідей дідів і бабусь знають, що колись тут робили хустки. Згодом була майстерня, де поляки шили костюми. А після війни тут створили фабрику. Заснував її Іван Нечипоренко. Сам вигадував малюнки, підбирав кольори. Разом із художницею Надією Скопечь вони й піднімали її» [11]. Чоловіка Марії, інженера-технолога Івана Вовкула, який допомагав здійснювати задумане, І. Нечипоренко запросив із Косова (Івано-Франківщина) [11], відомого центру гуцульського ткацтва.

У 1955 р. І. Нечипоренком було удосконалено ручний ткацький верстат, яким людство користувалося не одне століття: розроблено нову технологію виготовлення народних узорних тканин, яка за рахунок особливого заправлення ткацького верстата давала можливість виконувати складні елементи, забезпечуючи різноманітний асортимент виробів. Переваги цієї технології у тому, що вона дозволила скоротити кількість узорних ремізок і цим самим набагато підвищити виробничу продуктивність верстатів. Разом із тим з'явилися більші можливості варіювання орнаментального узору по ширині тканини при вже звичній заправці верстата [3, с. 78]. Завдяки Івану Григоровичу ткацький промисел Богуславщини середини 1960-х рр. переживав період розквіту. У визначенні нових напрямків оздоблення богуславських художніх тканин цього періоду вирішальне значення мали постійне удосконалення та розробка раціональної технології ручного ткання.

Урізноманітнення технік ткання привело до збагачення фактури тканин, їх емоційно-образної орнаментальної структури. Нова технологія винахідника-митця відкрила перед майстрами широке поле для діяльності, дозволяла виконувати складні узори при високій продуктивності праці, зберігаючи традиції, випускаючи різний асортимент виробів. Цю новаційну технологію почали застосовувати на інших фабриках художніх виробів, у тому числі й на Переяслав-Хмельницькій фабриці художніх виробів ім. Богдана Хмельницького. Свої новації І. Нечипоренко виклав у посібнику «Опыт работы Богуславской фабрики «Победа» по совершенствованию технологии ручного узорного ткачества» [7, с. 1–4].

Наприкінці 1990-х рр. – на початку нового тисячоліття занепадають мистецькі осередки в більшості регіонів України. Перестали існувати такі відомі центри народних художніх промислів у Бехові, Богуславі, Опішні, Решетилівці, Хотині та багатьох інших. Сьогодні не діють або ліквідовані велетні художньої промисловості: Богуславська фабрика художнього ткацтва, Косівське виробничо-художнє об'єднання «Гуцульщина», виробниче об'єднання «Вінничанка», Літківська фабрика ім. Т.Г. Шевченка, Опішненський завод «Керамік» та ін. Зі знищенням зазначених підприємств припинилася підготовка молодого змїни, фахівців, зникли школи майстерності, які раніше діяли під керівництвом висококваліфікованих майстрів [6].

Про складні 1990-ті рр. пригадує майстриня Марія Вовкула: «У 90-х роках фабрику закрили. Продукцію ніхто не брав. Не було господаря, і фабрику почали розкрадати, станки різали на металобрухт. Коли все всередині розтягли, взяли за вікна, двері. Залишилася лише «коробка» від будівлі». Згадує майстриня й таке: «Верстати були з міцного дерева – бука. Їх чоловік (Іван Вовкула) спеціально замовляв деревину із Заходу, бо тут такого не було. Недешево тоді це обійшлося. І так шкода було, що все пішло на дрова. А решту продали» [11].

Іван Нечипоренко створив близько 600 творчих робіт, що увібрали національний колорит України та привертають увагу виразною декоративністю, вишуканістю

композицій, підкреслюючи його високий професіоналізм. Митець виконав безліч оригінальних композицій до рушників, скатертин, штор, килимів тощо.

За творчий доробок у розвитку художнього ткацтва та трудові заслуги І. Нечипоренка в 1966 р. було нагороджено «Знаком Пошани», а в 1967 р. – орденом «Трудового Червоного Прапора». У 1983 р. його працю відзначено медалями ВДНГ СРСР та «Ветеран праці». Вже в незалежній Україні майстрові було вручено премію ім. Катерини Білокур та присуджено звання «Заслужений майстер народної творчості України» (1996).

Найкращі роботи майстра зберігаються в різних музеях України: Національному музеї українського народного декоративного мистецтва, Музеї етнографії та художнього промислу Інституту народознавства НАН України, Канівському музеї народного декоративного мистецтва, Білоцерківському краєзнавчому музеї, Богуславському історико-краєзнавчому музеї, Національному історико-етнографічному заповіднику «Переяслав».

У фондах НІЕЗ «Переяслав» зберігається 61 предмет основного фонду та 10 одиниць на тимчасовому збереженні (ТЗ). Всього – 71 предмет: рушники (39 шт.), наволочки, скатерті, «богуславська тканина», штори, покривало, налавники тощо.

Розділ «Роботи майстрів Богуславської фабрики «Перемога»» в колекції тканин почав формуватися у фондах Заповідника з 1988 р. Це була скатертина «Горицвіт» (1958 р., автор Н.П. Скопец, м. Богуслав). Узор ткацтва – на білому тлі широкі жовті подвійні смуги. Поперечно розміщений орнамент має на кінцях широкі смуги з двійними чорними й червоними полосами. Середина заткана рапортним узором: жовті смуги з чорними «ромбами», «шашечками», «пилочкою», що чергуються. Для ткацтва використовувалася сировина: основа бавовняна № 40, підкання – віскоза, штапель, полотно. Техніка виконання: настільний човниковий перебір (140x180 см).

У процесі комплектування зібрання «Роботи майстрів Богуславської фабрики «Перемога»» виділяємо кілька етапів:

- перше надходження до Заповідника датується 23.08.1988 р. Це 45 предметів, безпосередньо з м. Богуслав;
- друге надходження – 07.02.1989 р. Два предмети, що були передані з «Дирекції художніх виробів», м. Київ;
- третє надходження – 31.12.1989 р.: чотири предмети;
- четверте надходження – 30.12.1990 р.: сім рушників;
- п'яте надходження – 27.12.1991 р.: три рушники.

В експозиції Музею українського рушника експонується сім авторських робіт заслуженого майстра народної творчості України Івана Григоровича Нечипоренка. Зокрема, це рушник «Рижий ліс» (1987 р.). Тканий червоними, чорними й білими нитками. Узор: в центрі смуга, яка розкриває тему назви узору: 2 ялинки й зламане дерево в обрамленні смуг із 3 деревцями, розділеними стовпчиками з гречечки й 2 смугами потрійних ромбів, розділених стовпчиками з гречечки (м. Богуслав, фабрика художніх виробів «Перемога»). Матеріал та техніка: бавовна, віскоза, настільний перебір. Розміри: 300x40 см) [5]. Очевидно, що тематику рушника підказало майстру саме життя та події, що відбулися на Чорнобильській АЕС, коли внаслідок ядерного вибуху постраждало десятки тисяч людей, радіоактивними відходами було забруднено велику територію України, а ліс, що ріс поряд з електростанцією, стояв рудий.

Інший тканий рушник під назвою «9 Травня» (1985 р.) має червоне розкольорування. Орнамент рапортний: «ромби в ромбах», «ступінчатий» з «вилочками». У заглибленнях «шишечки». Посередині на білому полі червоним напис «9 травня 1945–1985» (м. Богуслав, фабрика художніх виробів «Перемога»). Матеріал та техніка: віскозний штапель, полотно, репс. Розміри: 300x40 см) [5]. У даному випадку мусимо констатувати, що, незважаючи на виготовлення такими фабриками в основному предметів народного вжитку, в їхніх роботах була й ідеологічна складова. Зазвичай

напередодні державних свят Компартією замовлялися вироби з певною тематикою для розповсюдження серед населення, як подарунки ветеранам та партійним діячам. Цей виріб, як видно з дат, був виготовлений на відзначення 40-річчя відповідної події – перемоги СРСР над фашистською Німеччиною.

Рушник «Віночок» (1989 р.) затканий червоними, чорними, синіми й білими нитками. Основа композиції: між складними, ступінчастими фігурами ступінчастий шестикутник, виконаний настилом. У кожній смузі по 5 композицій, які з'єднані між собою подвійними стовпчиками. Поле переписане чорними (2), синіми (2), червоними (4) полосами «дамочок». Рушник підрублений (м. Богуслав, фабрика художніх виробів «Перемога». Матеріал та техніка: бавовна, віскозний штапель, настільний перебір. Розміри: 240x40 см) [5].

Рушник «Зірниця» (1989 р.) затканий червоними, чорними, білими нитками. Краєм рівномірно розміщені 4 композиції, в центрі якої смуга червоних ромбів, з'єднаних потрійно розділеними стовпчиками «гречечки», обведені чорними полосами (м. Богуслав, фабрика художніх виробів «Перемога». Матеріал та техніка: бавовна, віскозні нитки, настільний перебір. Розміри: 380x40 см) [5].

Рушник тканий «Киеву – 1500» (1979 р.). На білому полі червоні широкі полоси з двійними «ромби в ромбах», стовпчики чорні з червоною серединою, «шашечки» (м. Богуслав, фабрика художніх виробів «Перемога». Матеріал та техніка: віскозний штапель, настільний перебір. Розміри: 240x40 см) [5]. Очевидно, фабриці було зроблено замовлення на виготовлення таких виробів на відзначення ювілейної дати – заснування столиці України.

Рушник-панно (1989 р.) тканий червоними, чорними й білими нитками. Узор: у центрі портрет Т.Г. Шевченка, внизу напис «Сонце йде і за собою день веде!» (м. Богуслав, фабрика художніх виробів «Перемога». Матеріал та техніка: бавовна, віскоза, настільний перебір. Розміри: 240x40 см) [5]. Ще один тематичний рушник був розроблений майстром до 175-ї річниці з дня народження українського поета й художника Т.Г. Шевченка, якого радянська влада вважала революціонером, який відстоював права українського закріпаченого селянства.

Рушник «Чарівник» (1989 р.) затканий червоними, чорними й білими нитками. Орнамент: на краях 13 і посередині 5 рядів, композиція з вертикально розміщених полос «ромбів», розділених ланцюжком (м. Богуслав, фабрика художніх виробів «Перемога». Матеріал та техніка: бавовна, віскозний штапель, настільний перебір. Розміри: 350x40 см) [5].

Характеризуючи ці роботи, відмічаємо, що колорит, елементи орнаменту («зірки», «стовпчики», «ромбики», «решітки») виробів йдуть від давніх традицій узорного ткацтва Богуславщини. Найпопулярніші традиційні кольори – насичений ясно-червоний, сірий, чорний, синій. На деяких виробах майстер вживає відтінки жовтого, бордового, жовтогарячого, зеленого.

Своєрідністю та вишуканістю відзначаються рушники. Принцип вирішення полотнища рушника є різний. Орнаментальні широкі смуги в основному концентровані на краях, а центральне контрастно-біле поле в одних виробах залишається вільним, а в інших вкривається рідкими вузенькими орнаментальними чи гладенькими смужками. В узорних тканинах орнаментальні й гладенькі смуги групуються по кілька в ширші полоси, які розміщуються в певному ритмі, чергуючись із вільними або заповненими вузенькими рідкими смужечками тла. В інших випадках орнаментальні широкі смуги концентруються на полях. Кольори добираються насичені, яскраві, причому домінує якийсь один тон.

Багатством орнаментів, різноманітністю колориту відзначаються скатерки, набори серветок. У цих виробах варіюються темне, більш насичене за кольором тло, й світлий орнамент. На одних серветках – червоне тло й білий узор, на інших – світле тло й по

ньому яскраві смуги. Узори складні, але не переобтяжені, з чітким і логічним ритмом повторення простих і складних елементів.

Чи не найбільшим досягненням І. Нечипоренка є його діяльність, спрямована на відродження та розвиток українських національних традицій у період комуністичного правління. У музейний збірці сім рушників, які належать до тематики цього періоду. Рушник «Кремль» (1979 р.). Авт. І.Г. Нечипоренко. Сировина: основа – бавовна, підткання – віскозний штапель. Техніка виконання: настільний перебір, репс. (40x230 см). Рушник «Слава Жовтню» (1979 р.). Авт. І.Г. Нечипоренко. Сировина: основа – бавовна, підткання – віскозний штапель. Техніка виконання: настільний човниковий перебір. (40x250 см). Рушник «ХХУІІ з'їзд КПРС» (1985 р.). Авт. І.Г. Нечипоренко. Сировина: основа – бавовна, підткання – віскозний штапель. Техніка виконання: настільний човниковий перебір, репс. (40x240 см). Рушник «60 років СРСР» (1977 р.). Авт. І.Г. Нечипоренко. Сировина: основа бавовняна: підткання віскозний штапель. Техніка виконання: настільний перебір. (40x340 см). Рушник «ХХУІ з'їзд КПРС» (1980 р.). Авт. І.Г. Нечипоренко. Сировина: основа – бавовна, підткання – віскозний штапель. Техніка виконання: настільний перебір, репс. (40x260 см). Рушник «Вся влада Радам» (датування відсутнє). Авт. І.Г. Нечипоренко. Сировина: основа – бавовна, підткання – віскозний штапель. Техніка виконання: настільний човниковий перебір. (40x350 см). Рушник «ХХУІІІ з'їзд КПРС» (1986 р.). Авт. Н.П. Скопец. Сировина: основа – бавовна, підткання – віскозний штапель. Техніка виконання: настільний човниковий перебір (під репс). (40x200 см) [5].

На цих рушниках поряд із традиційними мотивами застосовано не властиві для декору народних тканин елементи партійної та державної символіки: п'ятикутна зірка, серп і молот, герби, ордени, написи, гасла, дати, Кремль, портрети комуністичних вождів. Даючи характеристику даних робіт, треба відмітити, що такі примусово насажені символи жодним чином не поєднувалися з усталеними естетичними уявленнями і принципами декоративного вирішення тих чи інших виробів, а лише надавали творам тенденційності, еkleктичності й надуманої штучності. У народному мистецтві утверджувалися засади плакатності, властиві провідним стилістичним принципам соціалістичного реалізму. Жодна звичайна виставка, не кажучи вже про ювілейну, не обходилася без таких ідейних псевдомистецьких творів [8, с. 136].

Іван Нечипоренко, безумовно, знакова постать в історії не тільки Богуславщини, а й усїєї України. Його активна творча діяльність мала безліч спрямувань. Талант і творчість майстра заслуговують на увагу серед найвидатніших митців українського народу та мають зайняти гідне місце в історії декоративно-ужиткового мистецтва України.

У фондовій збірці НІЕЗ «Переяслав» зберігаються роботи головного художника Богуславської фабрики художніх виробів Надії Петрівни Скопец. За 30 років плідної праці вона зробила вагомий внесок у справу визначення новаторських напрямів розвитку орнаментального ткацтва. Її роботи, а це рушники, покривала, наволочки, представляють особливий інтерес. Загалом у колекції знаходиться 24 роботи майстрині, частина із них демонструється в експозиції Музею українського рушника:

1. Рушник тканий «Фестивальний» (1985 р.). Авт. Н.П. Скопец. Червоне розкольорування. Узор рапортний: полоса «рожинок» з «шишечками», «вилочками», розділені «пилочками». Посередині рушника – контурна квітка, в центрі якої голуб миру. Матеріал та техніка: віскозний штапель, настільний перебір, репс. Розміри: 250x40 см. [5].

2. Рушник тканий «Жайворонок» (1978 р.). Авт. Н.П. Скопец. Тканий червоним і чорним під «богуславське ткання». Узор: 1, 8 смуги – чорно-червона смужка, обведена дамочками й червона смуга. 2, 4 і 6 смуги – смуга червоних стовпчиків із чорною переділкою, обведена червоно-чорними смужками. 3, 5, 7, 9 смуги – червоно-чорні смуги з червоними й чорними прямокутниками. Матеріал та техніка: бавовняна віскозна пряжа, настільний перебір. Розміри: 280x40 см. [5].

3. Рушник тканий «Києву – 1500 лет» (1982 р.). Авт. Н.П. Скопець. Витканий червоним і чорним. Узор рапортний: 1 – вертикальні «стовпці» з «ромбами»; 2 – хвилясті лінії з подвійними «стовпцями». По центру напис: «Києву – 1500 лет». Матеріал та техніка: віскоза, штапель, настільний перебір, репс. Розміри: 250x50 см. [5].

4. Рушник тканий «325-років возз'єднання України з Росією» (1979 р.). Авт. Н.П. Скопець. Виріб витканий червоними, чорними нитками та має біле тло. Поперечні смуги геометричного орнаменту: «кучеряві хрести», «ромби», «вилочки», «пилочки». У центрі напис: «325-років возз'єднання України з Росією». Матеріал та техніка: віскозний штапель, настільний перебір, репс. Розміри: 310x54 см. [5].

Що стосується представлених в експозиції музею рушників, то варто зазначити, що їхні назви самі говорять за тематичну направленість речі. Так, рушник «Фестивальний» виготовлений у 1985 р., пов'язаний із проведенням у цьому році в Москві міжнародного молодіжного фестивалю. Два інших «Києву-1500 лет» та «325-років возз'єднання України з Росією» також виткані на відзначення відповідних дат. Однак, незважаючи на це, мистецькі твори є оригінальними за своєю художньою цінністю та відображають момент залучення кустарних промислів у радянській плановій економіці.

У роботах Н.П. Скопець відчувається індивідуальний художній почерк, власний підхід до побудови орнаментальної композиції. Вона тонко відчуває специфіку різних за структурою ниток. Залежно від узятото за основу мотиву – «ромба», «розетки» – художниця детально опрацьовує додаткові мотиви – «сіточки», «драбинки», «стовпчики». Тонко продумує співвідношення орнаменту з тлом, що надає виробам святковості, вишуканості та урочистості [1, с. 113].

Як відзначають автори монографії «Декоративно-прикладне мистецтво» Є. Антонович, Р. Захарчук-Чугай та М. Станкович: «Загалом у тканинах Богуславської фабрики художніх виробів «Перемога» виявляється емоційно-насичена, дивовижна сила декоративного мистецтва, досягнута індивідуальною творчістю художників, майстрів, які працюють в єдиному традиційно-художньому стилі» [1, с. 113]. Творчий доробок І. Нечипоренка, Н. Скопець та інших талановитих майстрів богуславської фабрики «Перемога» відіграли значну роль у збереженні народних традицій у сфері декоративно-ужиткової творчості, а також постає як агітаційна продукція, направлена на становлення нових тенденцій у ткацькому промислі. Позитивним є той факт, що наразі у громадян України активізується почуття національної самосвідомості, зростає й зацікавлення народними ручнотканими виробами. На початку нового тисячоліття посилюється їхня роль насамперед як репрезентантів народної традиції [12].

Наразі в колекції НІЕЗ «Переяслав» із Богуславської фабрики «Перемога» представлені роботи заслуженого майстра народної творчості України І.Г. Нечипоренка та художниці підприємства Н.П. Скопець. Музейна збірка, яка сформувалася у минулому столітті, являється мистецьким, науковим і духовним багажем як для сьогоденного покоління молоді, так і для наступних, слугує естетичним зразком для відвідувачів та дослідників народного декоративно-ужиткового мистецтва.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Антонович Є., Захарчук-Чугай Р., Станкевич М. Декоративно-прикладне мистецтво. Львів: Світ, 1992. 271 с.
2. Бабенчиков М. Народное декоративное искусство Украины и его мастера. Москва: Архитектурное изд-во, 1945. 88 с.
3. Жук А. Сучасні Українські художні тканини. Київ: Наукова думка, 1985. 120 с.
4. Кара-Васильєва Т., Чегусова З. Декоративно-прикладне мистецтво України ХХ ст. У пошуках «великого стилю». Київ: Либідь, 2005. 280 с.: іл.
5. Матеріали фондової документації Національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав». Інвентарна книга «Тканини» №№ 8, 13, 14, 15.
6. Народні художні промисли України: погляд у майбутнє. Народні джерела. Київ. 2004.

7. Нечипоренко И. Опыт работы Богуславской фабрики «Победа» по совершенствованию технологии ручного узорного ткачества. Москва, 1974. 34 с.
8. Никорак О. Українська народна тканина XIX–XX ст. Типологія, локалізація, художні особливості. Львів: Інститут народознавства НАНУ, 2004. 583 с.
9. Ткаченко В. Розвиток українського писанкарства кінця XIX – початку XXI ст.: регіональні особливості, сучасні трансформації: дис. ... канд. іст. наук: 07.00.05. Київ, 2012. 214 с.
10. Електронний ресурс: <https://uk.wikipedia.org/wiki>.
11. Електронний ресурс: <http://chask.net/?p=38562> «Килимові доріжки: з Богуслава – у світ».
12. Електронний ресурс: <http://xreferat.com/47/1428-1-van-nechiporenko-zasnovnik-tradic-iyno-shkoli-boquslavs-koqo-tkactva.html>.

REFERENCES

1. Antonovych Ye., Zakharchuk-Chuhai R., Stankevych M. *Dekoratyvno-prykladne mystetstvo* [Decorative and applied art]. Lviv: Svit, 1992. 271 p.
2. Babenchikov M. *Narodnoe dekoryvnoe yskusstvo Ukrainy y eho mastera* [The folk decorative art of Ukraine and its masters]. Moskva: Arkhitekturnoe yzd-vo, 1945. 88 p.
3. Zhuk A. *Suchasni Ukrainski khudozhni tkanyny* [Modern Ukrainian artistic fabrics]. Kyiv: Naukova dumka, 1985. 120 p.
4. Kara-Vasyliieva T., Chehusova Z. *Dekoratyvno-prykladne mystetstvo Ukrainy XX st. U poshukakh «velykoho styliu»* [Decorative and applied art of Ukraine of the twentieth century. In search of a «great style»]. Kyiv: Lybid, 2005. 280 p.
5. *Materialy fondovoi dokumentatsii Natsionalnoho istoriko-etnografichnoho zapovidnyka «Pereiaslav»* [Materials of the stock documentation of the National Historical and Ethnographic Reserve «Pereiaslav»]. Inventarna knyha «Tkanyny» №№ 8, 13, 14, 15.
6. *Narodni khudozhni promysly Ukrainy: pohliad u maibutnie. Narodni dzherela* [Folk art crafts of Ukraine: a look into the future. Popular sources]. Kyiv. 2004
7. Nechiporenko Y. *Opyt raboty Bohuslavskoi fabryky «Pobeda» po sovershenstvovaniyu tekhnolohyy ruchnoho uzornoho tkachestva* [Experience of Boguslav factory «Victory» in perfection of technology of manual pattern weaving]. Moskva, 1974. 34 p.
8. Nykorak O. *Ukrainska narodna tkanyna XIX–XX st. Typolohiia, lokalizatsiia, khudozhni osoblyvosti* [Ukrainian folk fabric of the XIX–XX centuries. Typology, localization, artistic features]. Lviv, Instytut narodoznavstva NANU, 2004. 583 p.
9. Tkachenko V. *Rozvytok ukrainskoho pysankarstva kintsia XIX – pochatku XXI st.: rehionalni osoblyvosti, suchasni transformatsii* [Development of Ukrainian Easter eggs at the end of the 19th and the beginning of the 21st century. : regional features, modern transformations].: dys. ... kand. ist. nauk: 07.00.05. Kyiv, 2012. 214 p.
10. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki>.
11. URL: <http://chask.net/?p=38562> «Килимові доріжки: з Богуслава – у світ».
12. URL: <http://xreferat.com/47/1428-1-van-nechiporenko-zasnovnik-tradic-iyno-shkoli-boquslavs-koqo-tkactva.html>.

Zayika N. Products of Bohuslav articles factory «Victory» in collections of NHER «Pereiaslav».

The article highlights the work of the Boguslav factory, which was in the Soviet period a significant center of folk arts and crafts, in particular weaving.

In her development, I. Nechiporenko played a prominent role, which led to innovations in traditional Bohuslav weaving and its popularization. The best works of the master are stored in various museums of Ukraine.

During 30 years of fruitful work, N. Skopets made a significant contribution to the definition of innovative trends in the development of ornamental weaving. In her works she feels an individual handwriting, her own approach to the construction of an ornamental composition.

The information and characteristic of copyrights of the masters of the Boguslav factory «Victory» in the stock collection of the NHER «Pereiaslav» is given.

The museum collection, which was formed in the last century, carries artistic, scientific and spiritual luggage both for our generation and for generations to come.

Key words: factory, weaving, towel, collection, Boguslav, NHER «Pereiaslav».